

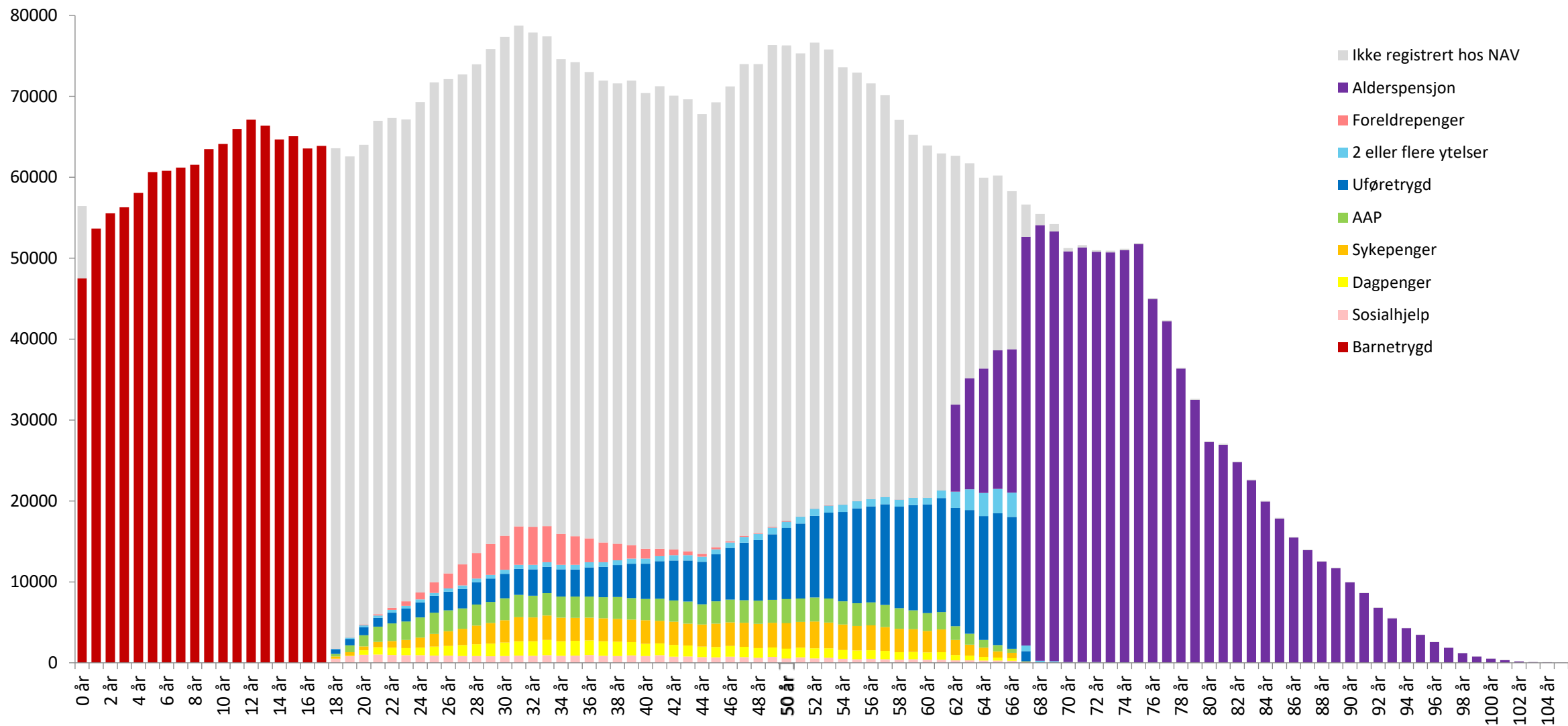
Kragerø: statistisk sett

Ulf Andersen

Statistikksjef // Nav

Vi har verdens beste velferdsstat!

På nyttårsaften var det 76 296
50-åringer i Norge.

Hvor mange har hatt en
livsoppholdsyttelse fra NAV i
løpet av voksenlivet?

90%

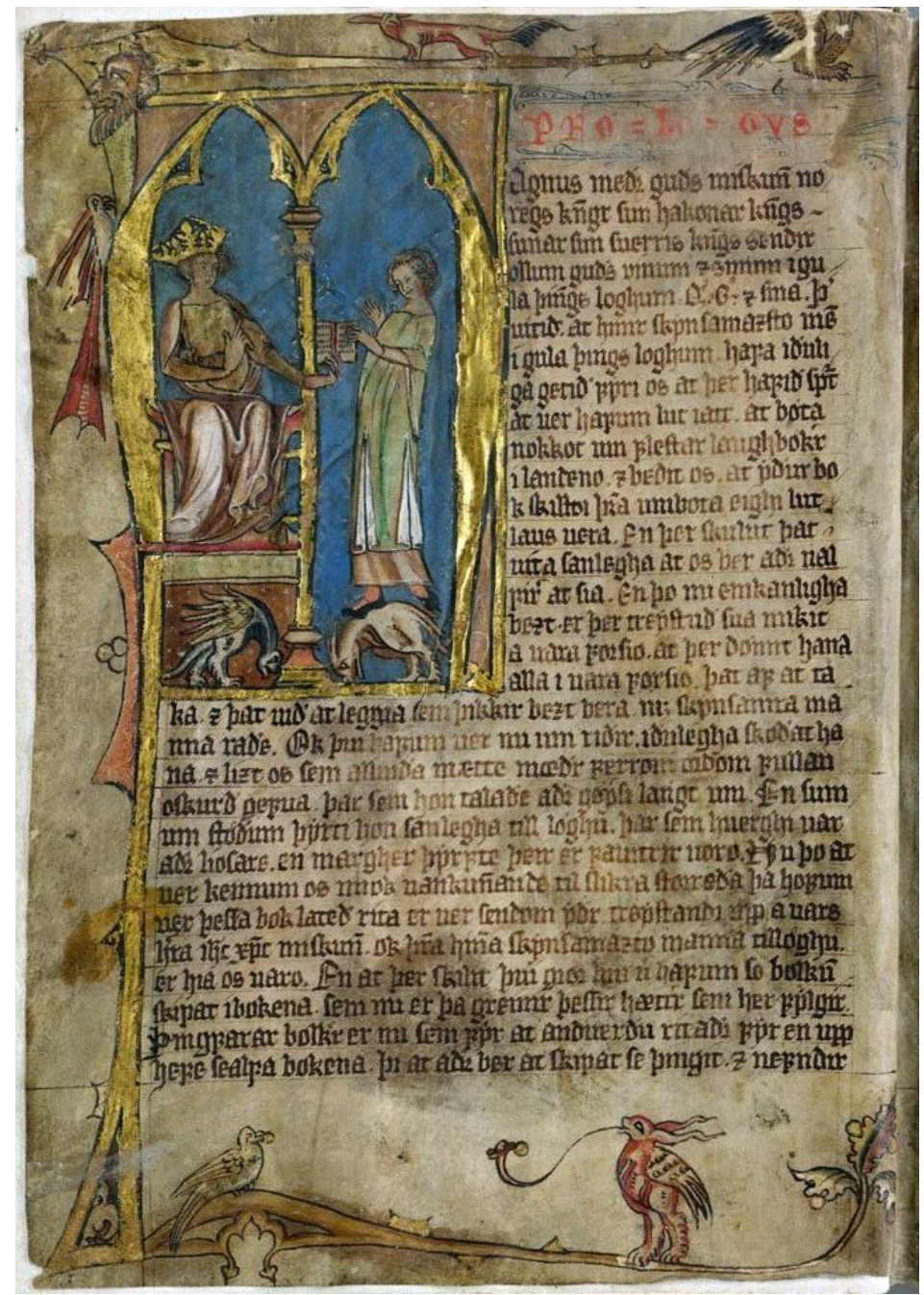
Norge har utviklet et velferds-samfunn over de siste 750 år...

I 1274 kom **Magnus Lagabøtes landslov** som skulle gjelde for hele Norge.

Her kommer legdsystemet hvor gårdene måtte etter tur **innlosjere de fattige** (straffen for ikke å ta sin del av ansvaret var «1 øre sølv til kongen»).

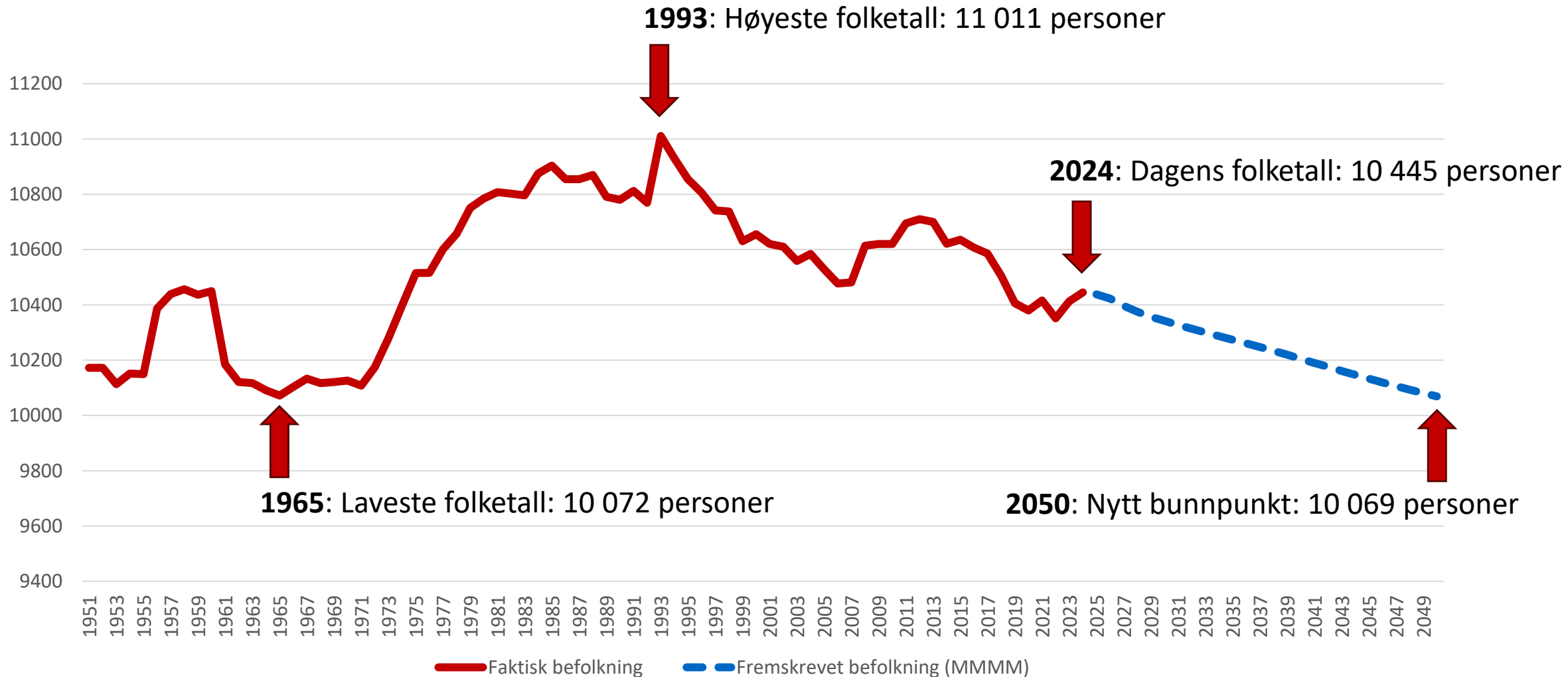
Og det var regler om at flytting må skje på dagtid, **man måtte sende bud på prest ved sykdom eller skade**, ikke forlate den fattige hjelpeløs osv...

Dermed fikk vi starten på et «velferdssamfunn». Et system for «å ta vare på» borgerne.

Men nå står Kragerø
foran tidenes
samfunnsutfordring

Utviklingen i befolkningen i Kragerø 1951 til 2050

Utfordringen
handler ikke
om fallet i
befolkningen,
men mer om
hvilke grupper
som faller og
hvilke som
vokser...

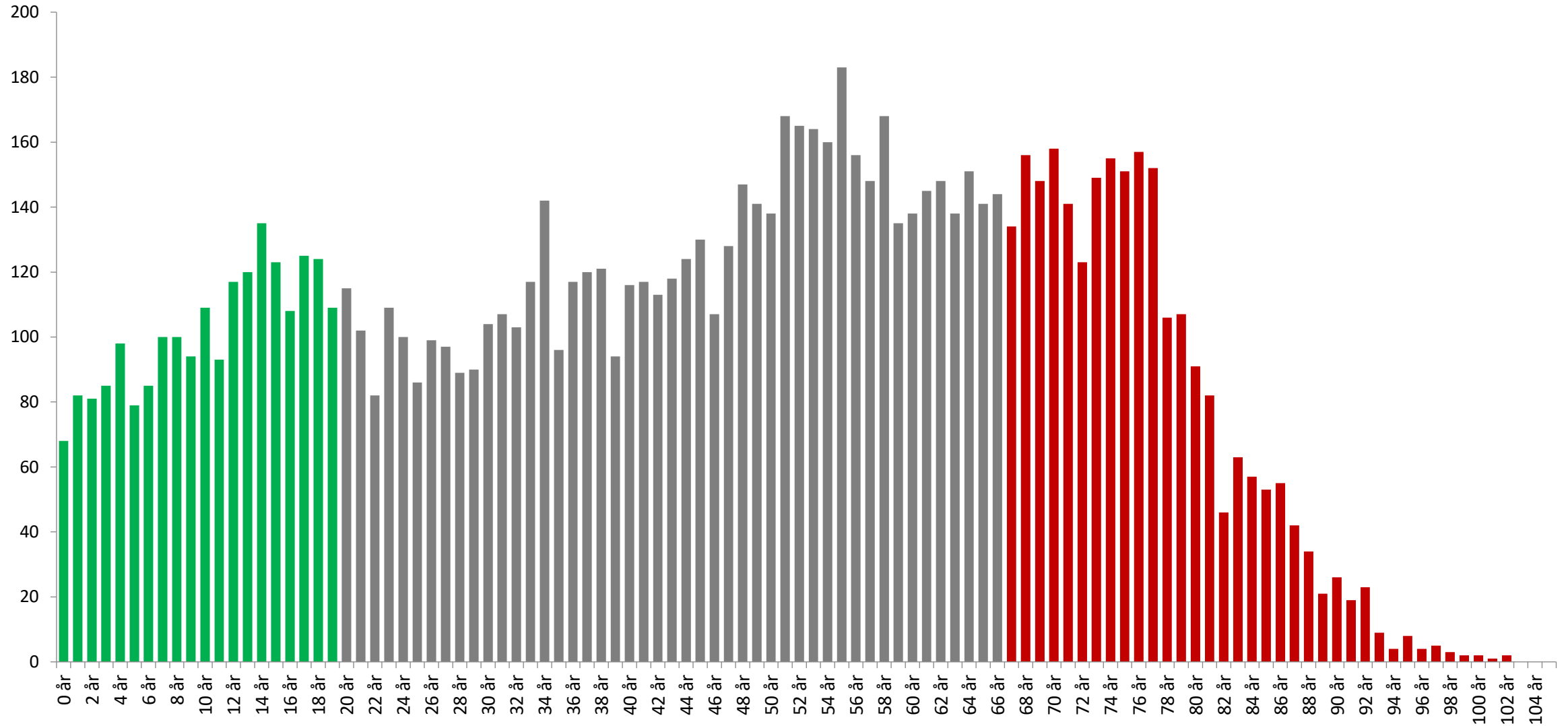

Reservat

Reservat

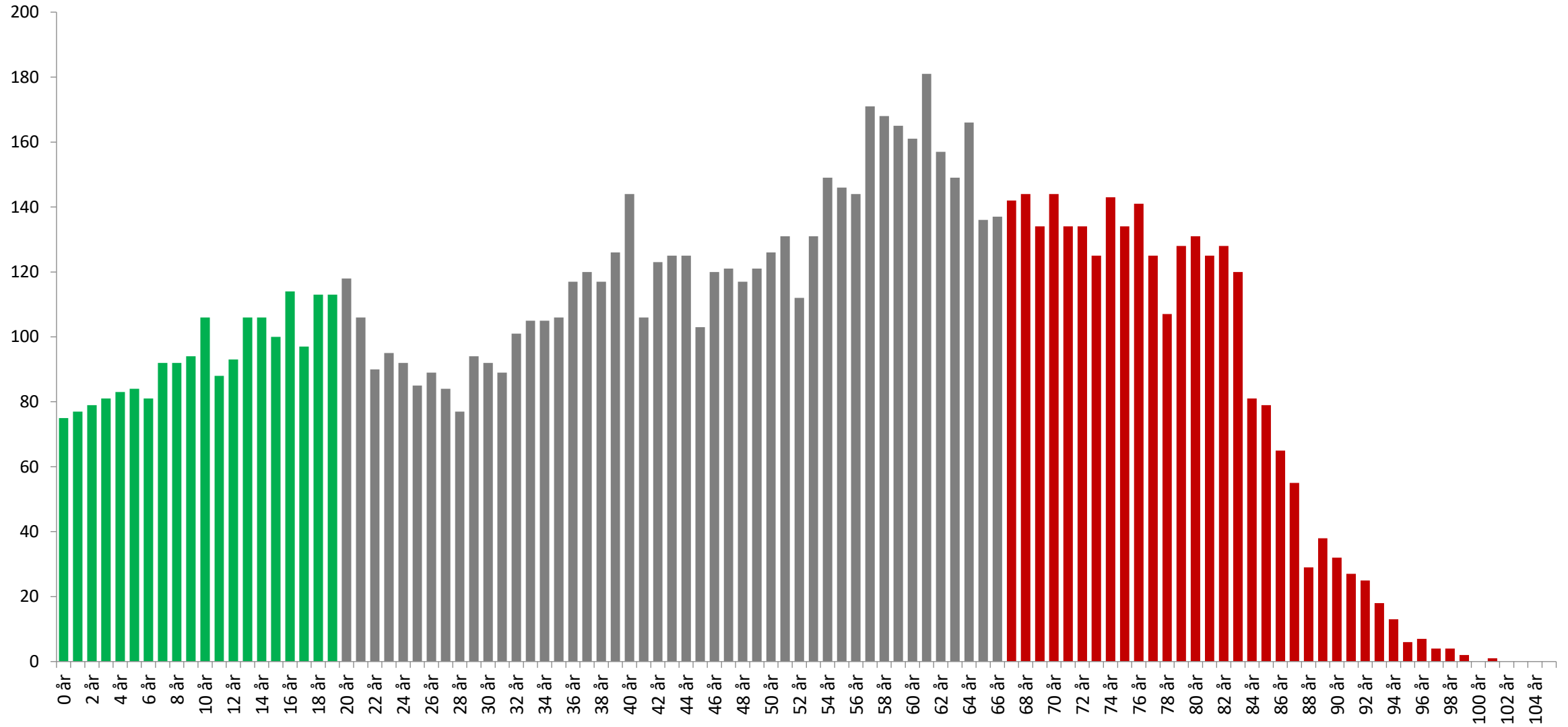
Befolkningen i Kragerø

2024

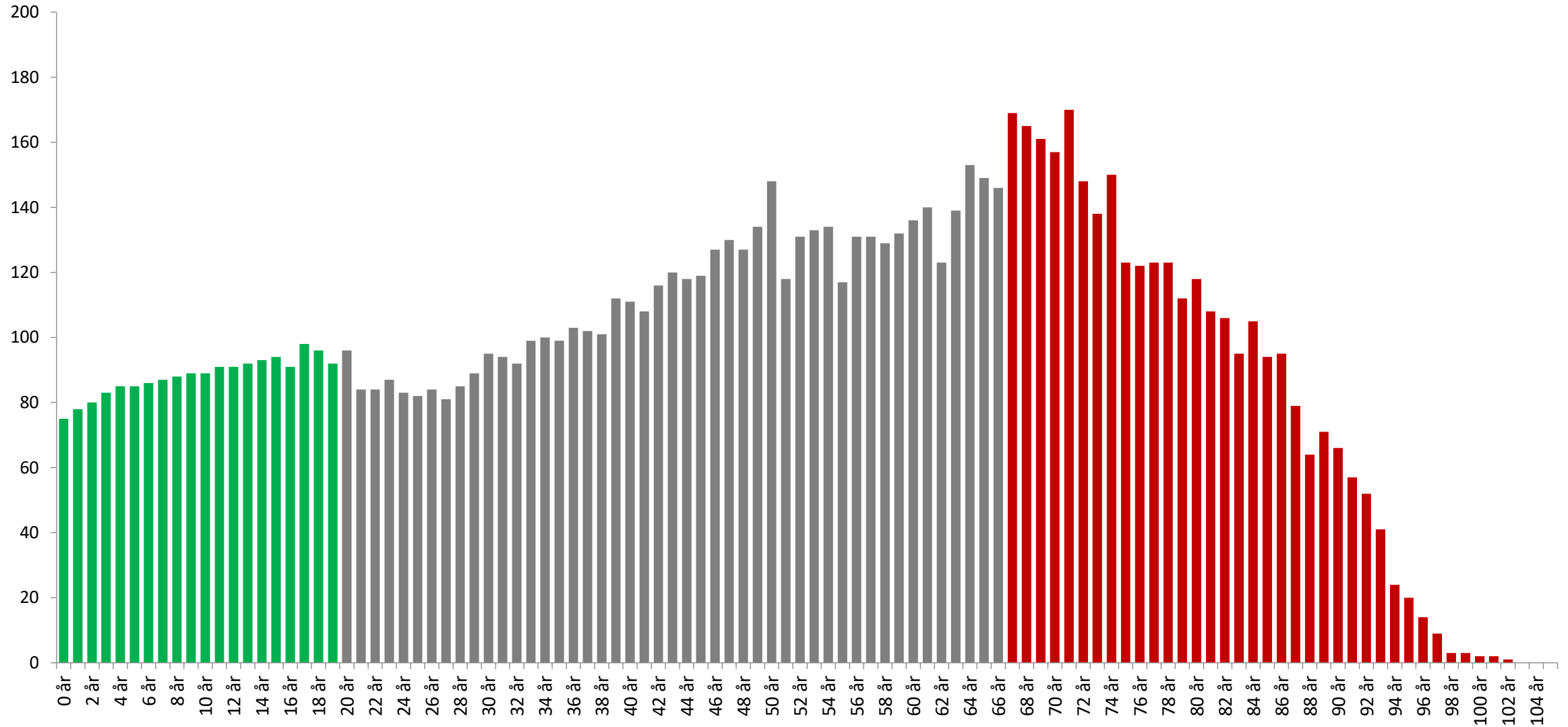
Befolkningen i Kragerø

2030

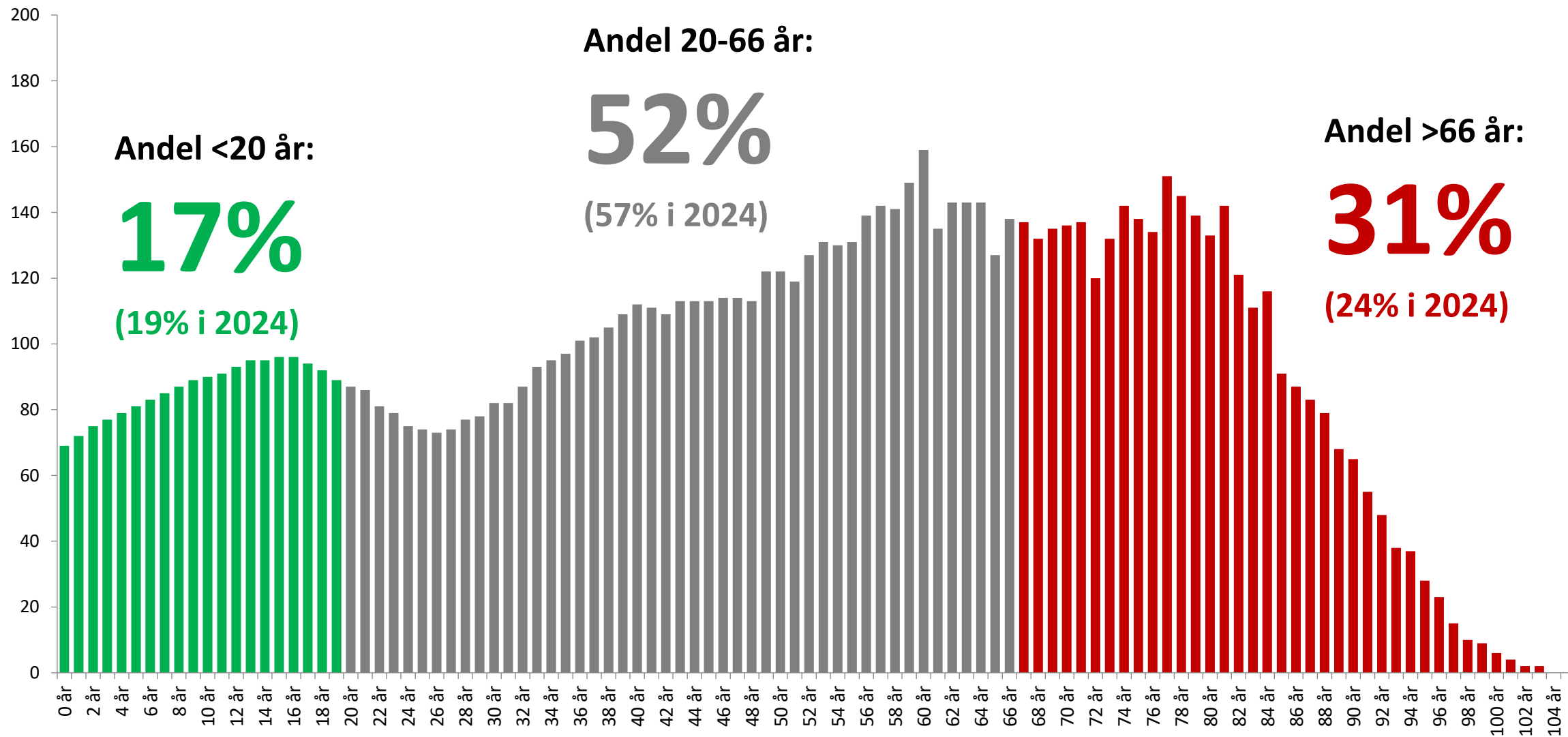
Befolkningen i Kragerø

2040

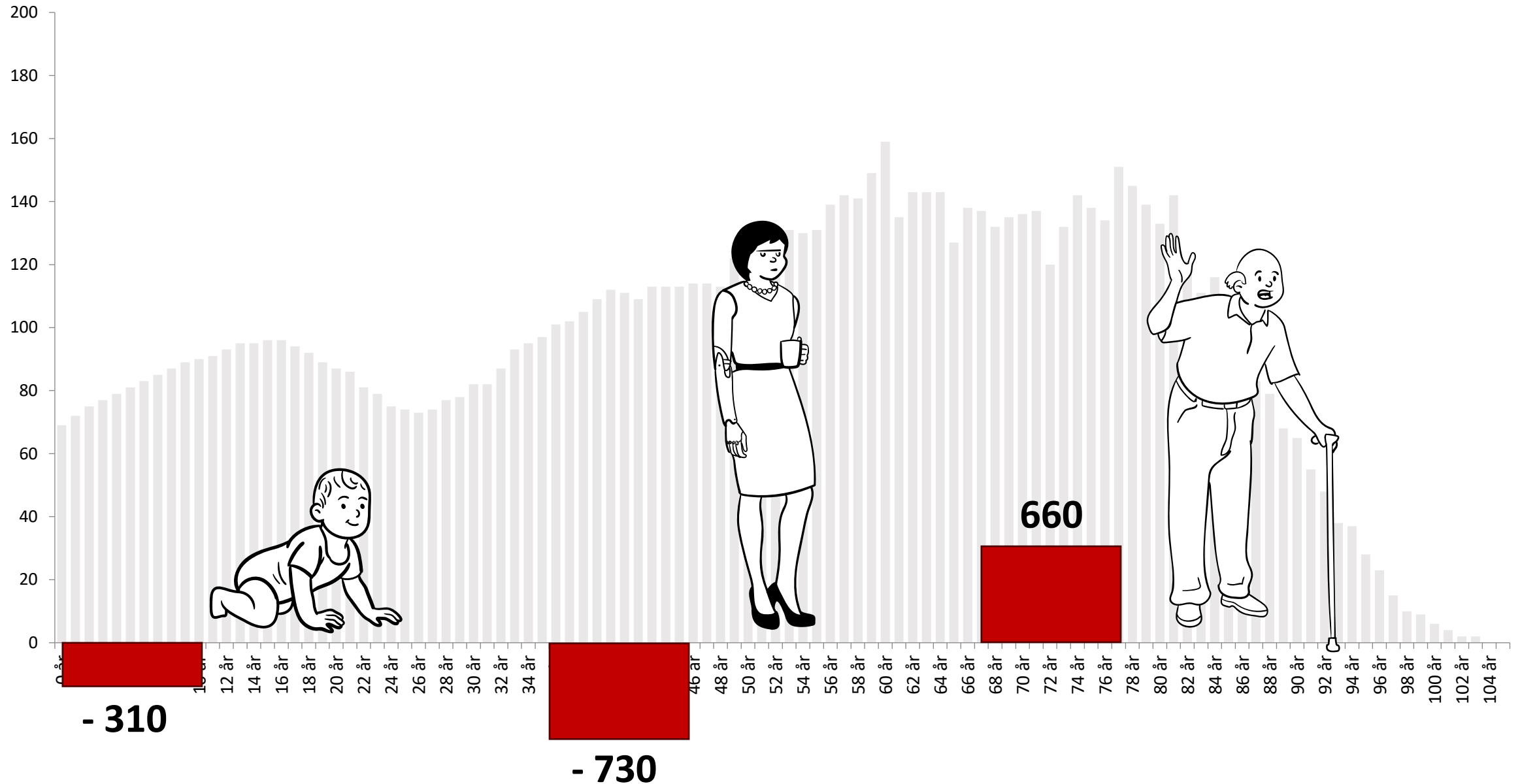
Befolkningen i Kragerø

2050

Befolkningen i Kragerø

2050

I dag:

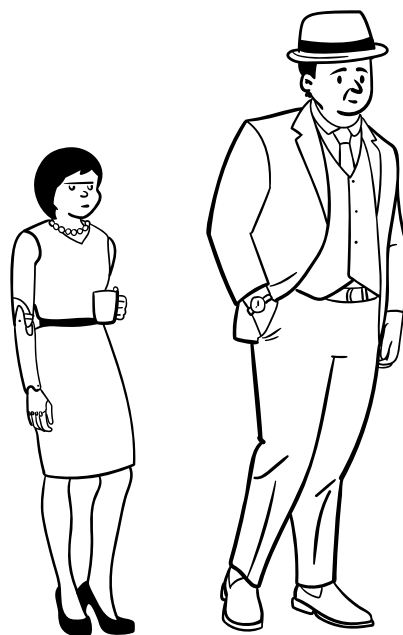

2,4

I yrkesaktiv
alder per
person 67+

2050:

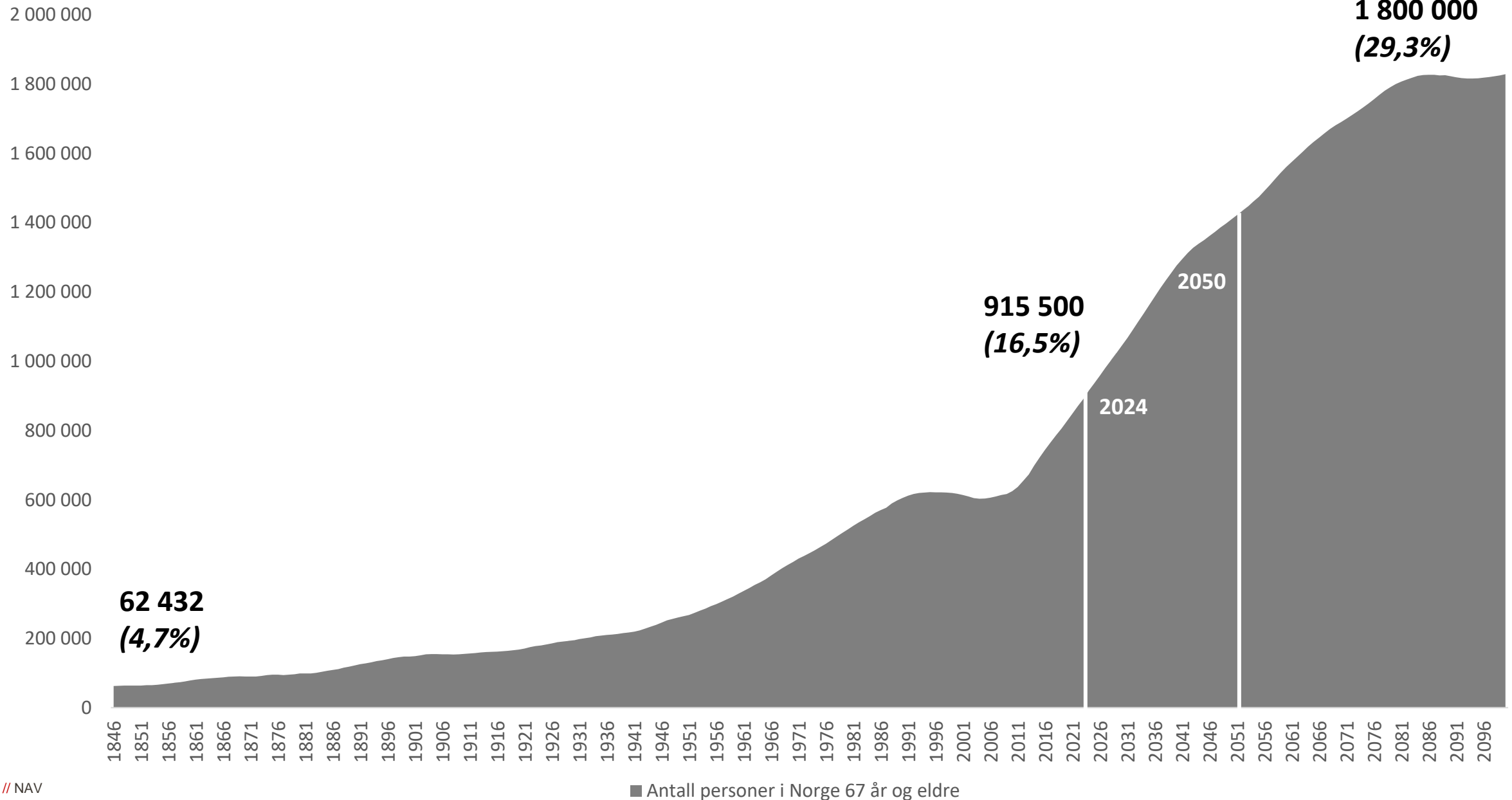

1,6

I yrkesaktiv
alder per
person 67+

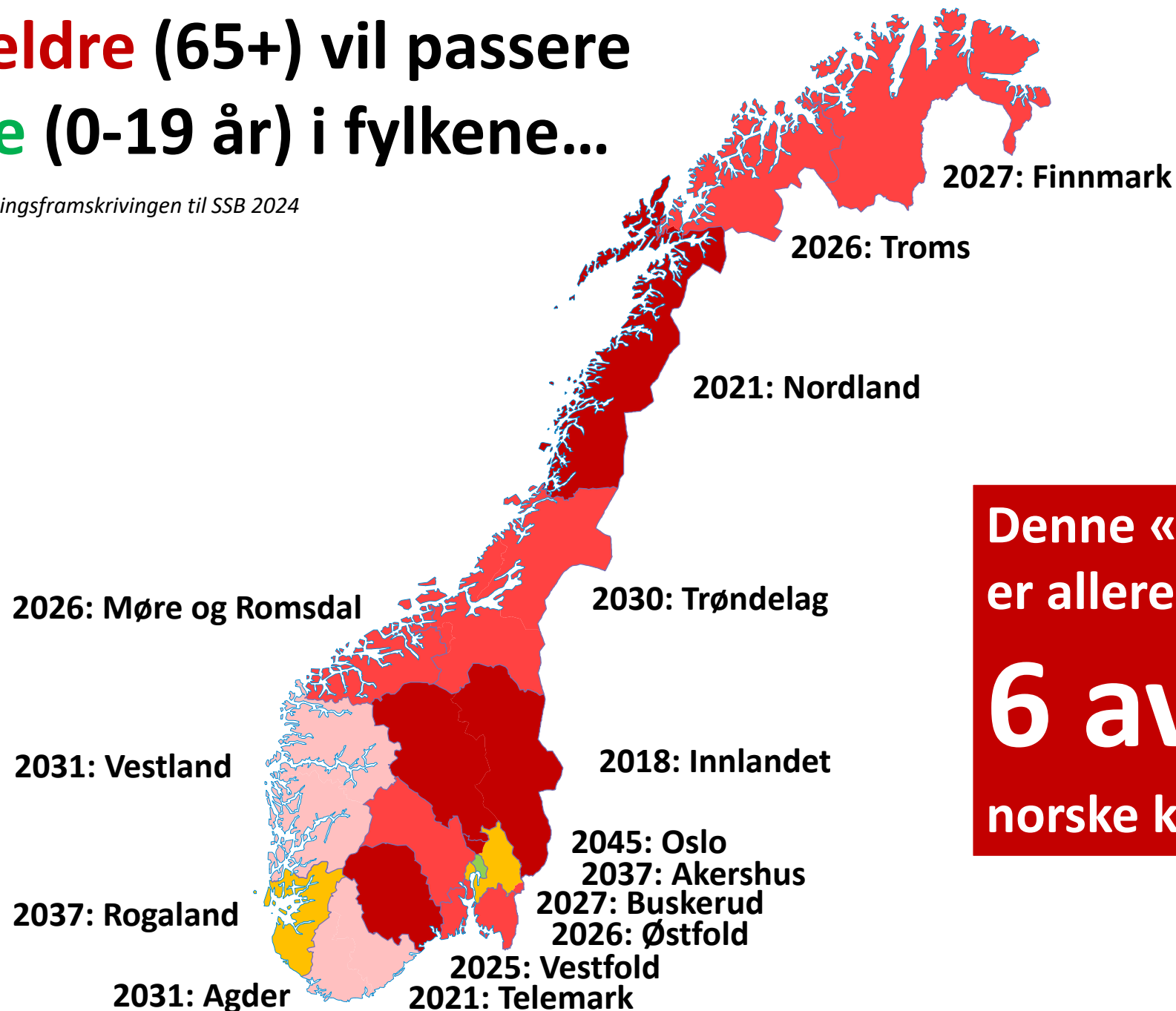
Og eldrebølgen i Norge har egentlig bare så vidt begynt...

Når antall **eldre** (65+) vil passere antall **ynge** (0-19 år) i fylkene...

Kilde: Hovedalternativet i befolkningsframskrivingen til SSB 2024

- Har allerede skjedd
- Skjer innen 2030
- Skjer innen 2035
- Skjer innen 2040
- Skjer innen 2045

Denne «milepælen»
er allerede passert i
6 av 10
norske kommuner!

Endringene i befolkningen fremover (aldringen) gir et **massivt behov** for flere sysselsatte i helse- og omsorgssektoren

I Kragerø kan behovet bli på rundt **230 flere** sysselsatte i denne sektoren...

Vil trenge 180.000 flere i helsevesenet

Framover vil Norge få flere eldre, færre unge og på kort sikt mer penger å rutte med. Men i helsevesenet tiker en stor mangel på arbeidskraft som politikerne ikke kan kjøpe seg ut av.

[Karoline Johannessen Litland](#)
Journalist

[Anders Børringbo](#)
Journalist

Publisert 9. aug. kl. 11:45
Oppdatert 12. aug. kl. 15:42

Fredag legger regjeringen frem Perspektivmeldingen. Den peker på viktige utfordringer for norsk økonomi og velferd de neste tiårene.

FOTO: JAVAD PARSA / NTB

All befolkningsvekst fremover kommer i de eldste aldersgruppene

I lys av dette, er det et stort **problem** at Kragerø har mange på utsiden av arbeidslivet

A person wearing a grey hoodie is standing in profile, leaning against a dark metal fence. The background is a blurred urban street scene with buildings and a clear sky. The text is overlaid on the left side of the image.

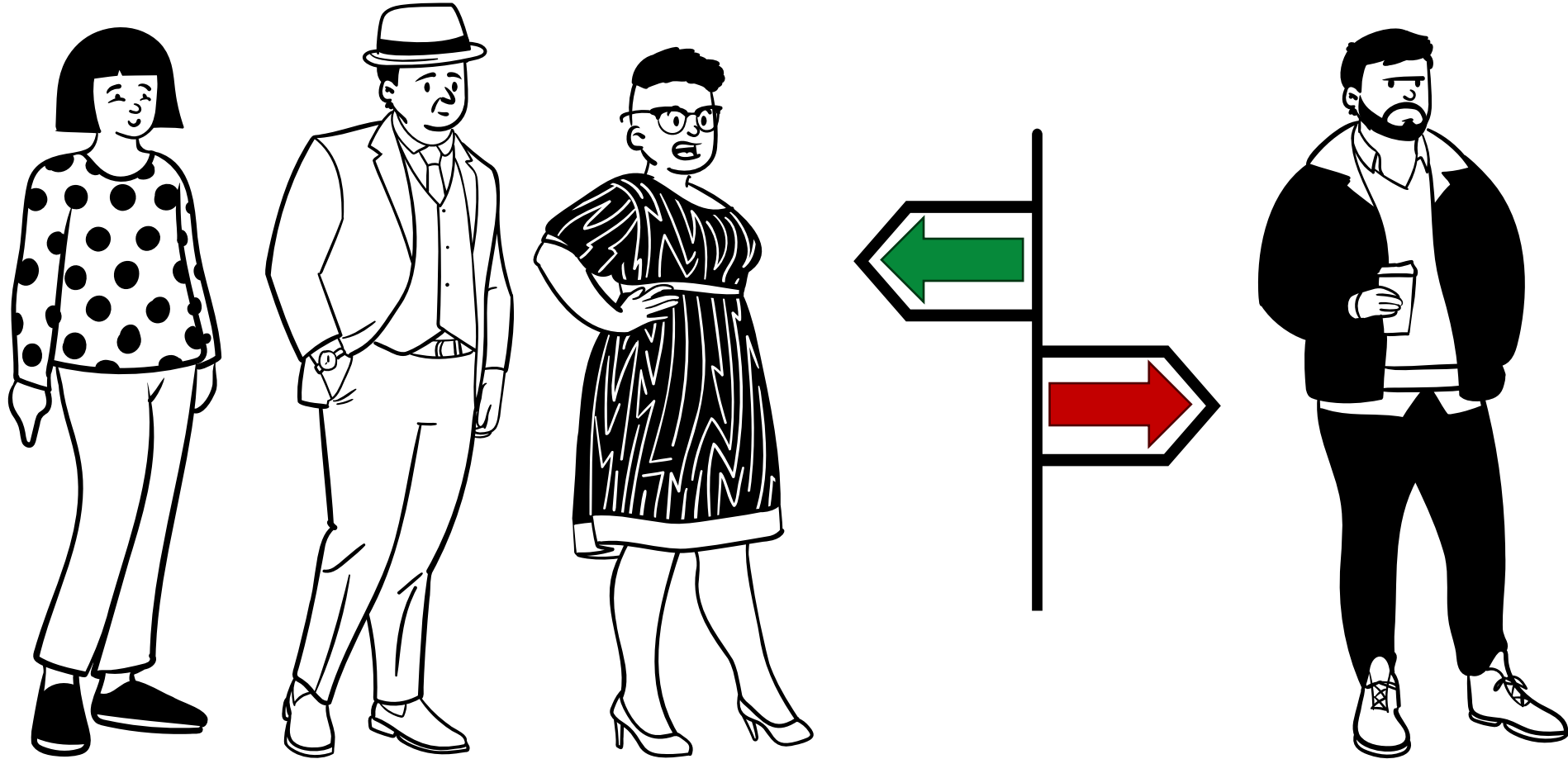
Utfordringene de på utsiden møter på arbeidsmarkedet kommer fra tre kanter:

Forhold ved personen; som lav utdanning, dårlig språk kunnskaper, og helseutfordringer

Forhold ved arbeidsgiverne; som høye krav, manglende fokus på mangfold, og diskriminering

Forhold ved systemet; som manglende tverrsektorielt samarbeid, medikalisering, og manglende lærlingeplasser

1 av 4 i yrkesaktiv alder står på utsiden av arbeidslivet i Kragerø

= 1 500 personer

Arbeid, utdanning, trygd og utenforskap

 = 1%

Heltidsarbeid (57%)

Deltidsarbeid (12%)

Kun utdanning (2%)

Selvstendig (2%)

Alderspensjon (2%)

Kun trygd (19%)

Ingenting (6%)

25% av alle 20-66 år

1 500

personer

 Kun trygd (19%)

 Ingenting (6%)

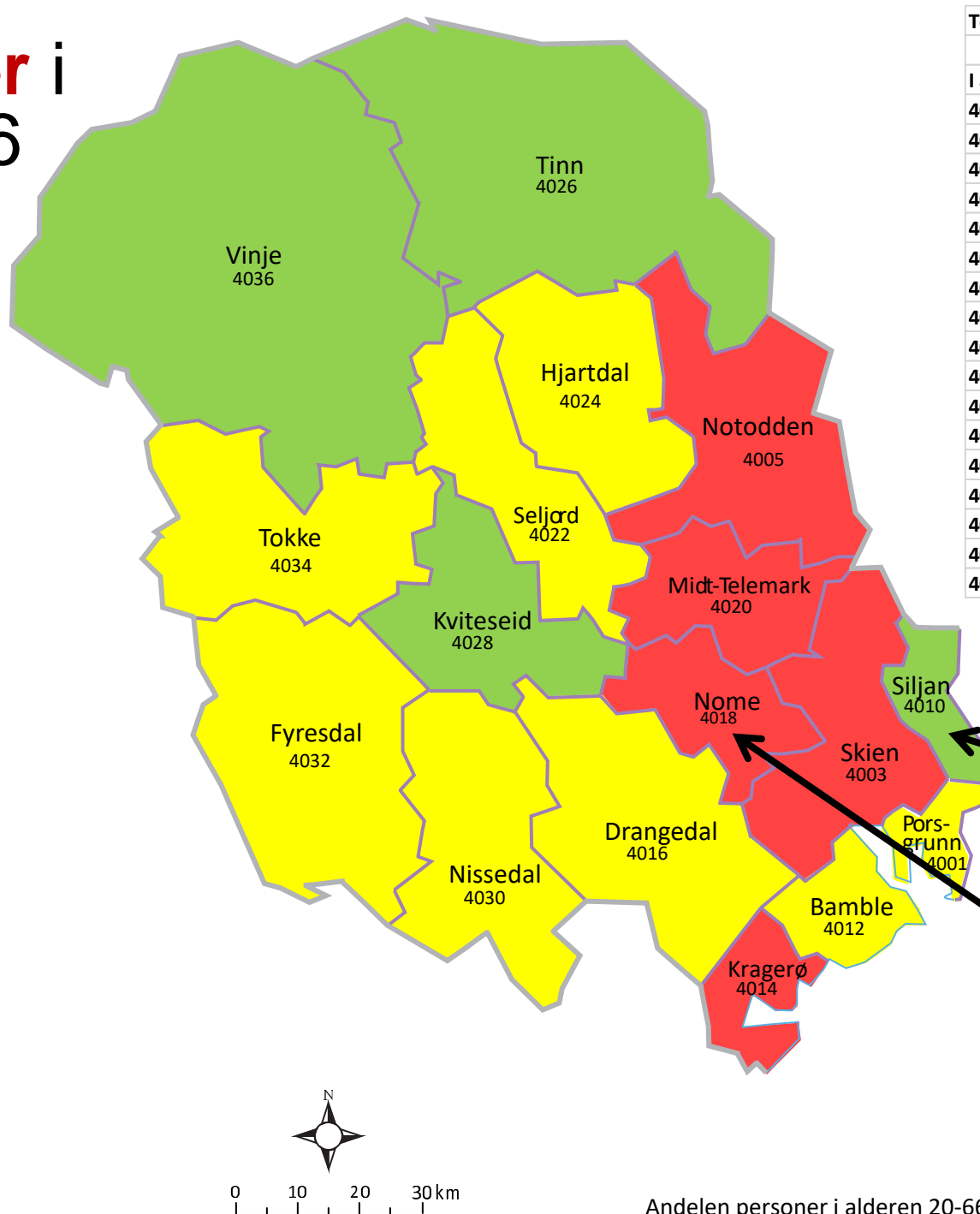
1 500 personer i alderen 20 – 66 år står utenfor arbeidsliv og utdanning i Kragerø

➔ 25%

Utenforskap (20-66 år)

Telemark: **23%**

- Under 21%
- 21% – 23%
- Over 23%

Telemark	Utenforskap total (20-66 år)		
	Bosatte 20-66 år	Antall	Andel
I alt	104047	23915	23,0 %
4010 Siljan	1365	233	17,1 %
4036 Vinje	2224	413	18,6 %
4026 Tinn	3214	660	20,5 %
4028 Kviteseid	1450	303	20,9 %
4024 Hjartdal	901	198	22,0 %
4032 Fyresdal	714	158	22,1 %
4034 Tokke	1273	283	22,2 %
4001 Porsgrunn	22308	4973	22,3 %
4022 Seljord	1650	368	22,3 %
4016 Drangedal	2360	527	22,3 %
4012 Bamble	8203	1838	22,4 %
4030 Nissedal	808	182	22,5 %
4003 Skien	33598	7778	23,2 %
4005 Notodden	7758	1868	24,1 %
4014 Kragerø	5922	1485	25,1 %
4020 Midt-Telemark	6483	1651	25,5 %
4018 Nome	3816	997	26,1 %

Siljan: **17,1%**

Nome: **26,1%**

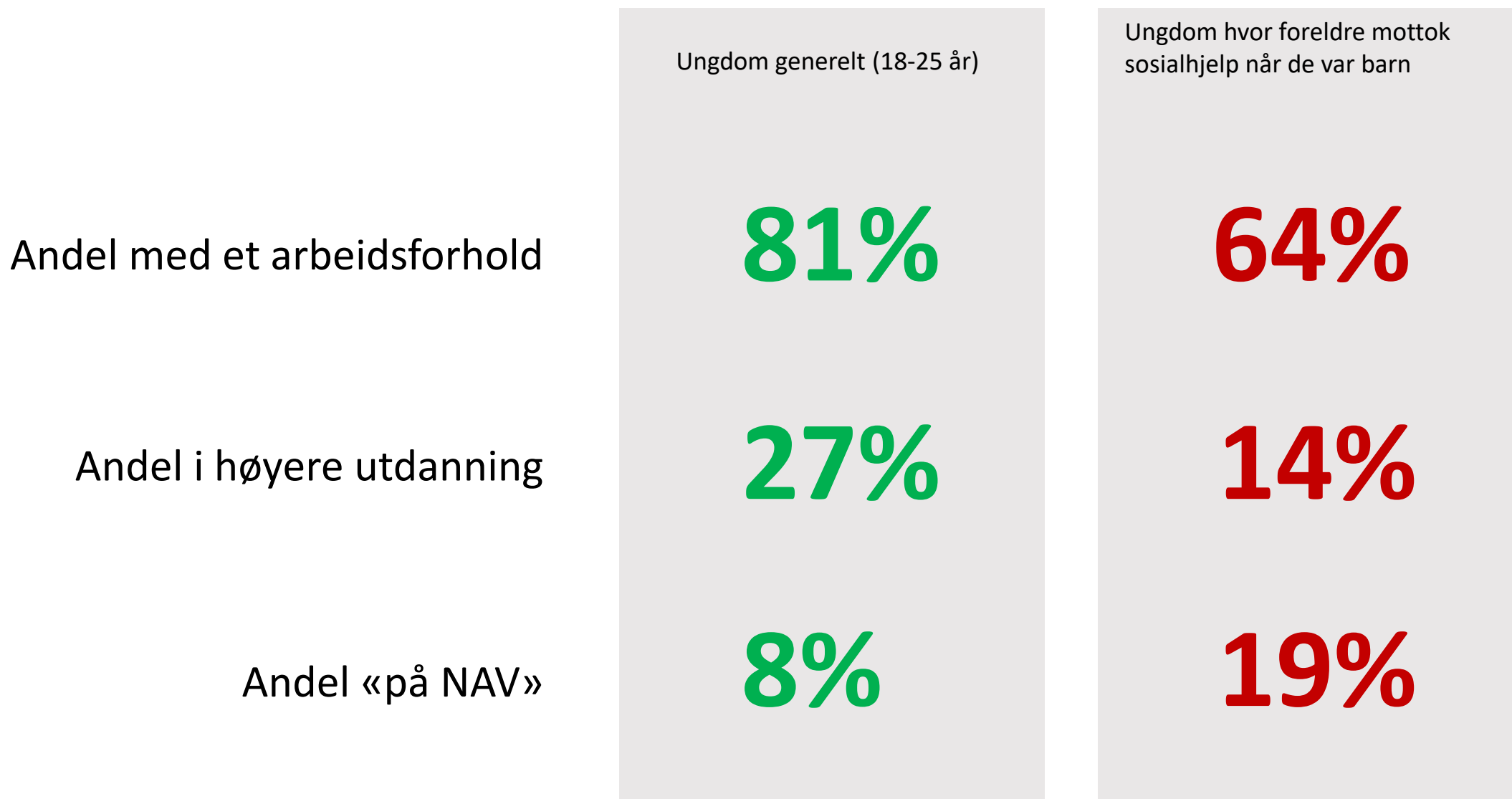

0 10 20 30 km

**Mye utenforskap
starter i ung alder...**

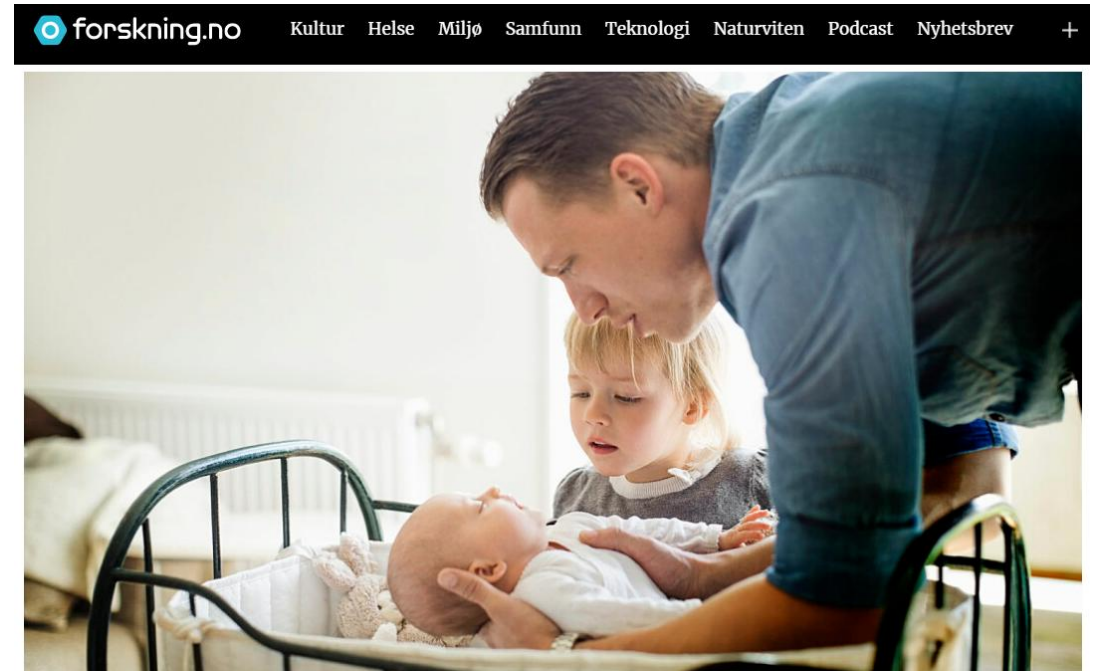

Omgivelsene man vokser opp i har nemlig noe å si...

Foreldrenes økonomi spiller en rolle, men det gjør også deres helse...

- 3% av unge voksne uten uføretrygdede foreldre er selv uføre, mens **9% av de som har uføre foreldre er selv ufør.**
- Desto yngre barna var da mor eller far ble uføretrygdet, **desto mer risiko for selv å bli uføre har de.**

Flere studier har vist at barn får høyere risiko for selv å bli uføretrygdet hvis foreldrene blir det i løpet av barndommen. Eldre søsken påvirkes mindre enn yngre. Barn med uføretrygdet far har dobbelt så høy risiko som andre for selv å bli uføretrygdet. (Foto: Maskot, NTB scanpix)

Barn arver risiko for uføretrygd av foreldrene

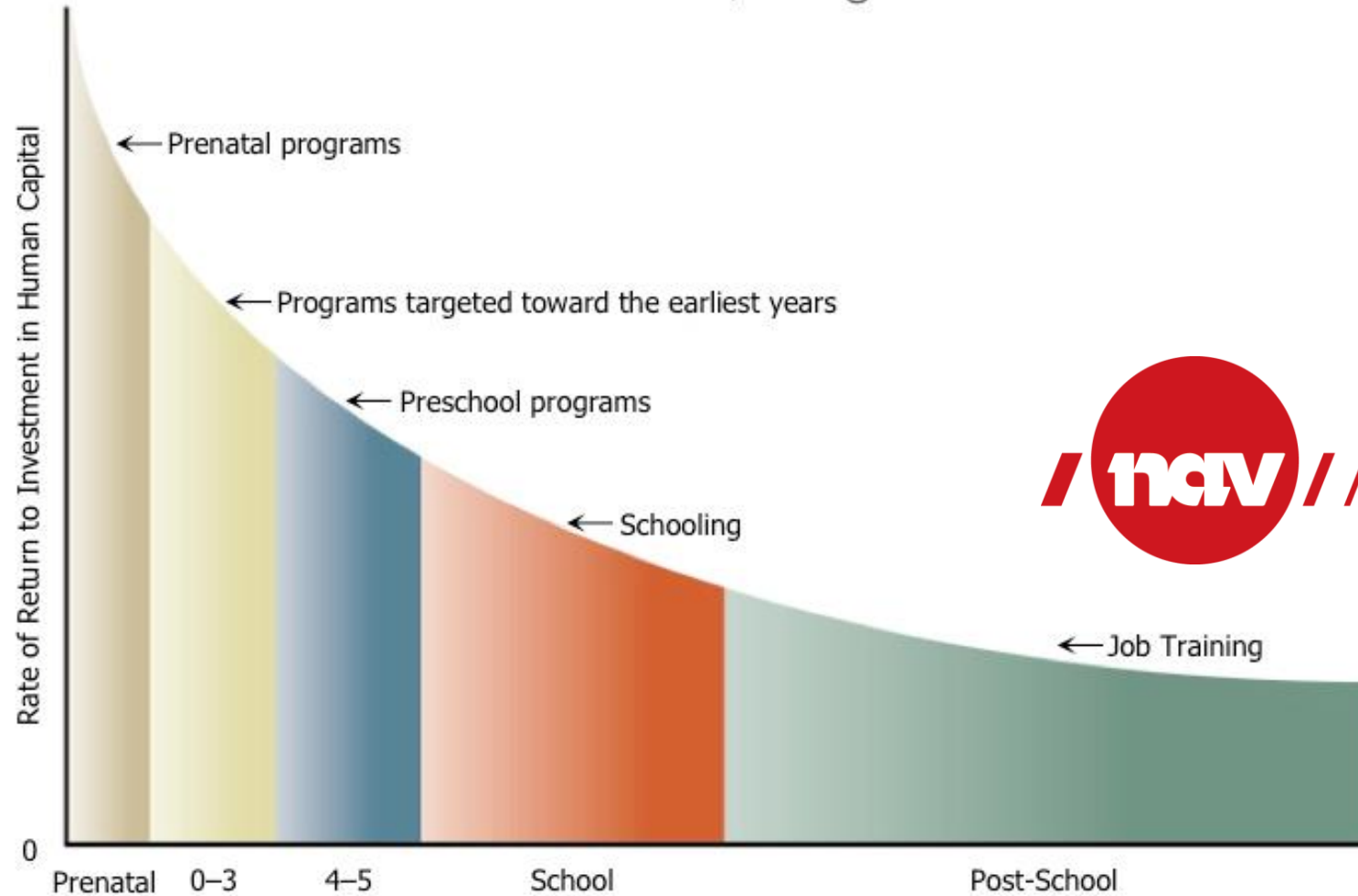
Sykdom alene kan ikke forklare at så mange blir uføretrygdet i Norge. Risikoen doubles hvis far er uføretrygdet.

1) Kostøl (SSB), Dahl (UC San Diego) og Mogstad (U Chicago)

2) Vaage (UiB), Bratberg og Nilsen (NHH)

Når lønner det seg å sette inn innsats for å motvirke utenforskap senere i livet?

The earlier the investment, the greater the return

Source: James Heckman, Nobel Laureate in Economics

A woman with her hair in a bun, wearing a grey sweater, sits on a bed with her arms crossed, looking thoughtfully out of a window. The room is softly lit, and a white container is visible on a bedside table to the right.

**Men mange faller
fra underveis, eller
sliter med å bli
inkludert...**

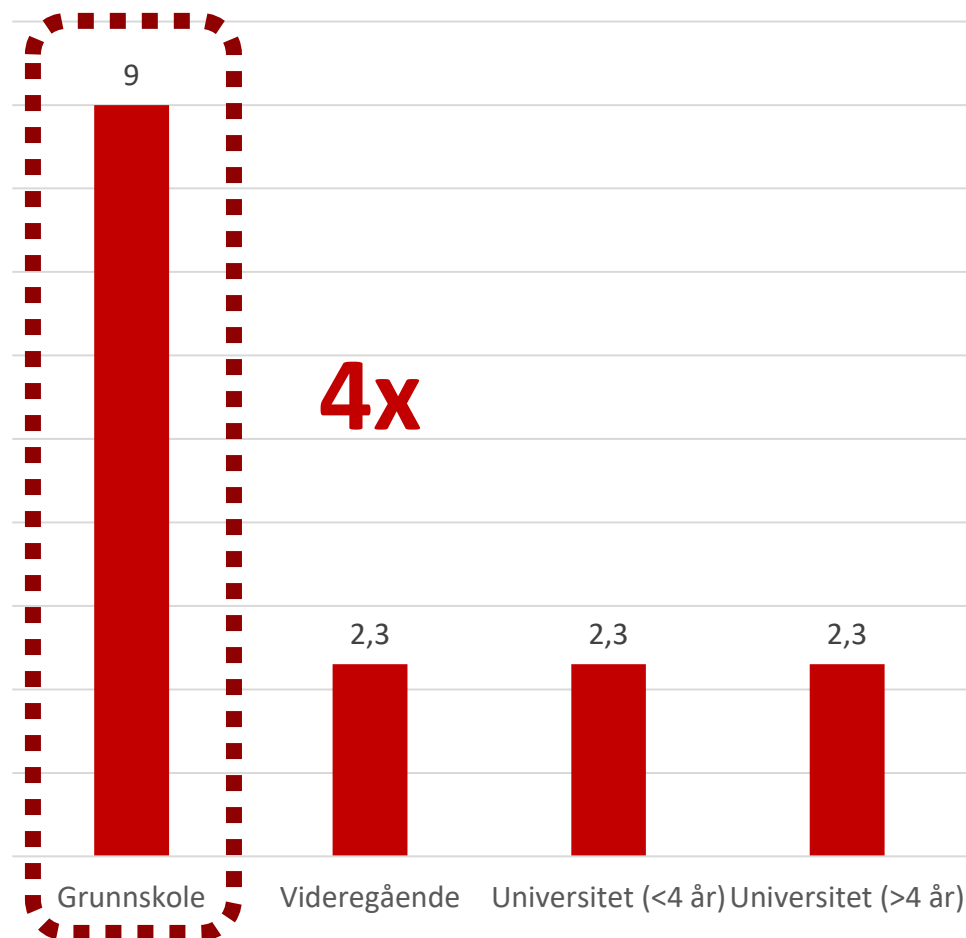
Årsakene til frafall fra arbeidslivet er ofte de samme som hindringene til inkludering...

Manglende kompetanse

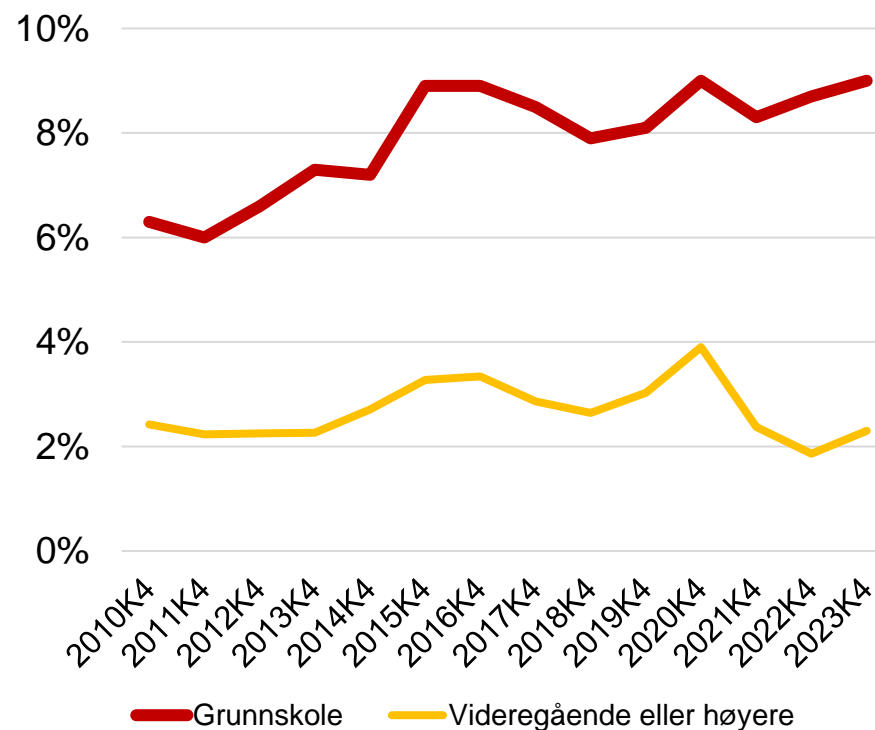
Vitnemål fra videregående skole har stor betydning

Arbeidsledige

// NAV

Og forskjellen øker...

18%
fullfører
ikke videre-
gående
skole...

Årsakene til frafall fra arbeidslivet er ofte de samme som hindringene til inkludering...

Manglende kompetanse

Manglende integrering

Halvparten av alle som er helt ledige hos NAV er født i utlandet

Innvandrere har **4x** større sannsynlighet for å være arbeidsledige enn norskfødte

Innvandrere utgjør **1 av 3** i utenforskap fra arbeidslivet

Årsakene til frafall fra arbeidslivet er ofte de samme som hindringene til inkludering...

Manglende kompetanse

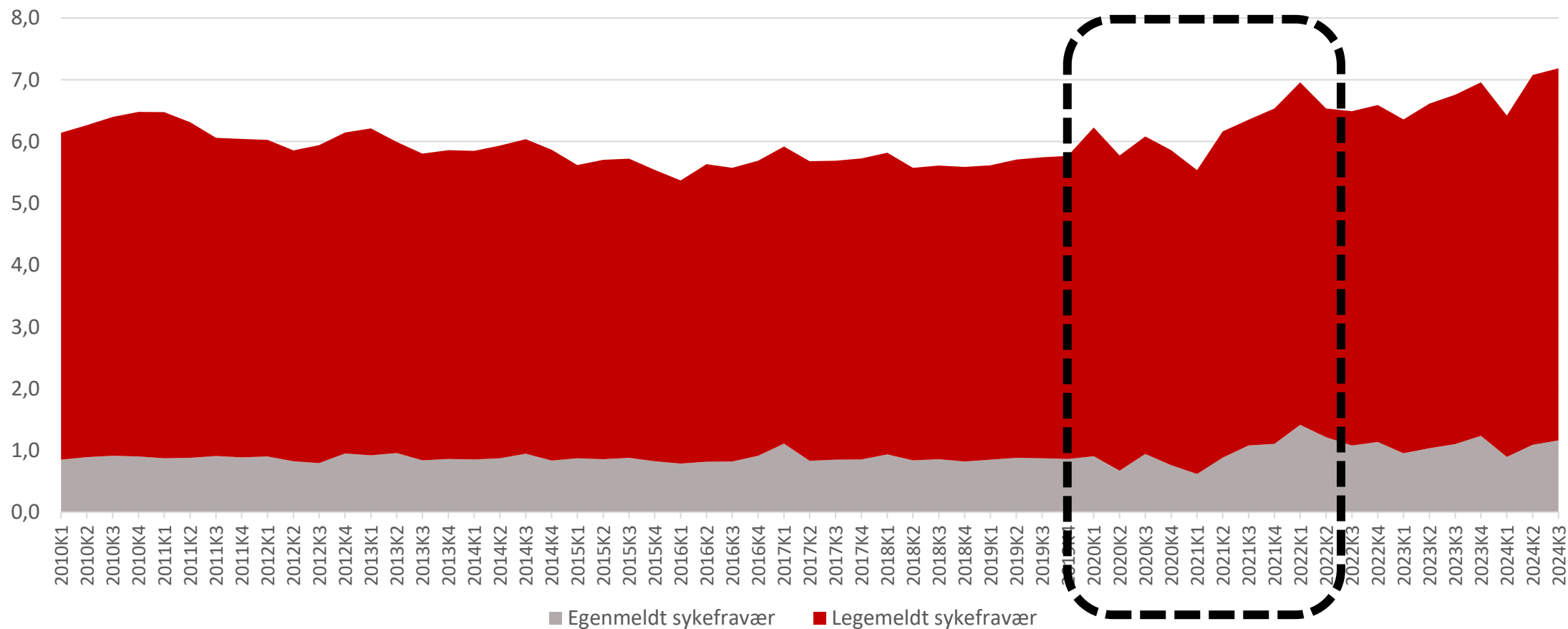

Manglende integrering

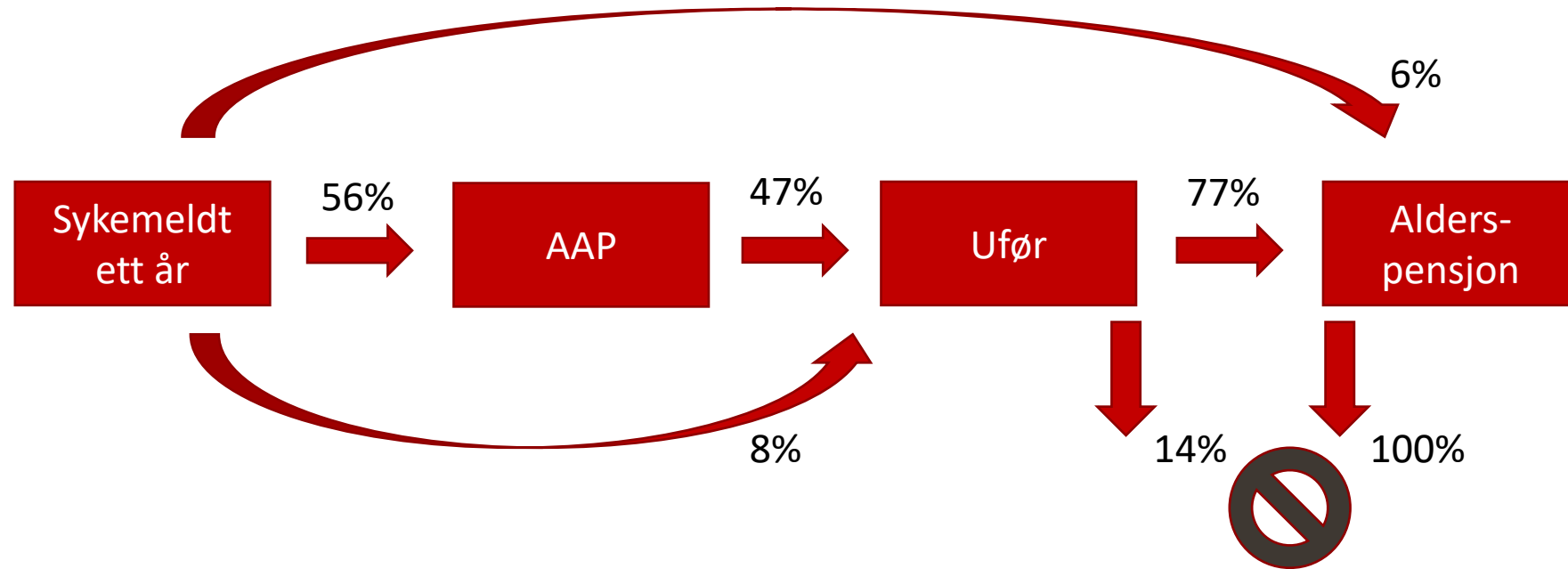

Helseutfordringer

Det sesongjusterte sykefraværet i Norge

Det høye norske sykefraværet er bekymringsfullt fordi vi vet at lange sykefravær kan lede til uføretrygd...

952 uføretrygdde i Kragerø (15,5%)

Årsakene til frafall fra arbeidslivet er ofte de samme som hindringene til inkludering...

Manglende kompetanse

Manglende integrering

Helseutfordringer

Tidlig avgangsalder

Verdien av 1 år ekstra for det norske samfunnet...

40

milliarder kroner

Det er store samfunnsgevinster å hente av at folk jobber lenger enn i dag. NAV har beregnet at hvis gjennomsnittlig avgangsalder fra arbeidslivet øker med 1 år, kan det gi en økt årlig verdiskaping (samfunnsøkonomisk gevinst) på 40 milliarder kroner. Kilde: NAV

Bybanen til Åsane i Bergen vil koste rundt 21 milliarder kroner, ifølge nye anslag. Det er 3,3 milliarder kroner mer enn det kommunen anslo i fjor.

Svært mange virksomheter har ingen seniorpolitikk

Halvparten av alle
private virksomheter (47%)

Hver fjerde av alle
offentlige virksomheter (24%)

...har **ikke** seniorpolitikk i virksomheten

Hva er utenforskap?

= Arbeidskraftreserve

A photograph of a meeting in a modern office. A man in a green sweater stands on the left, holding a notebook. A woman in a white lace top stands in the center, smiling, next to a whiteboard. Several people are seated around a dark conference table. One person in the foreground is in a wheelchair. The room has a dark wall and a large screen.

Hva hindrer personer i å tre ut av utenforskap og inn i arbeid og aktivitet?

De vil ikke komme inn

(mangler motivasjon)

Motivasjon / insentiver / vilje

- Trygdenivå
- Skatt på inntekt
- Andre inntekter
- Inntekt andre i husstanden
- Aktivitetsplikt

De kan ikke komme inn

(mangler kvalifikasjoner)

Kvalifikasjoner / situasjon / evne

- Utdanning
- Ferdigheter
- Språk
- Helse
- Barn og hjem
- Mobilitet

De får ikke komme inn

(mangler muligheter)

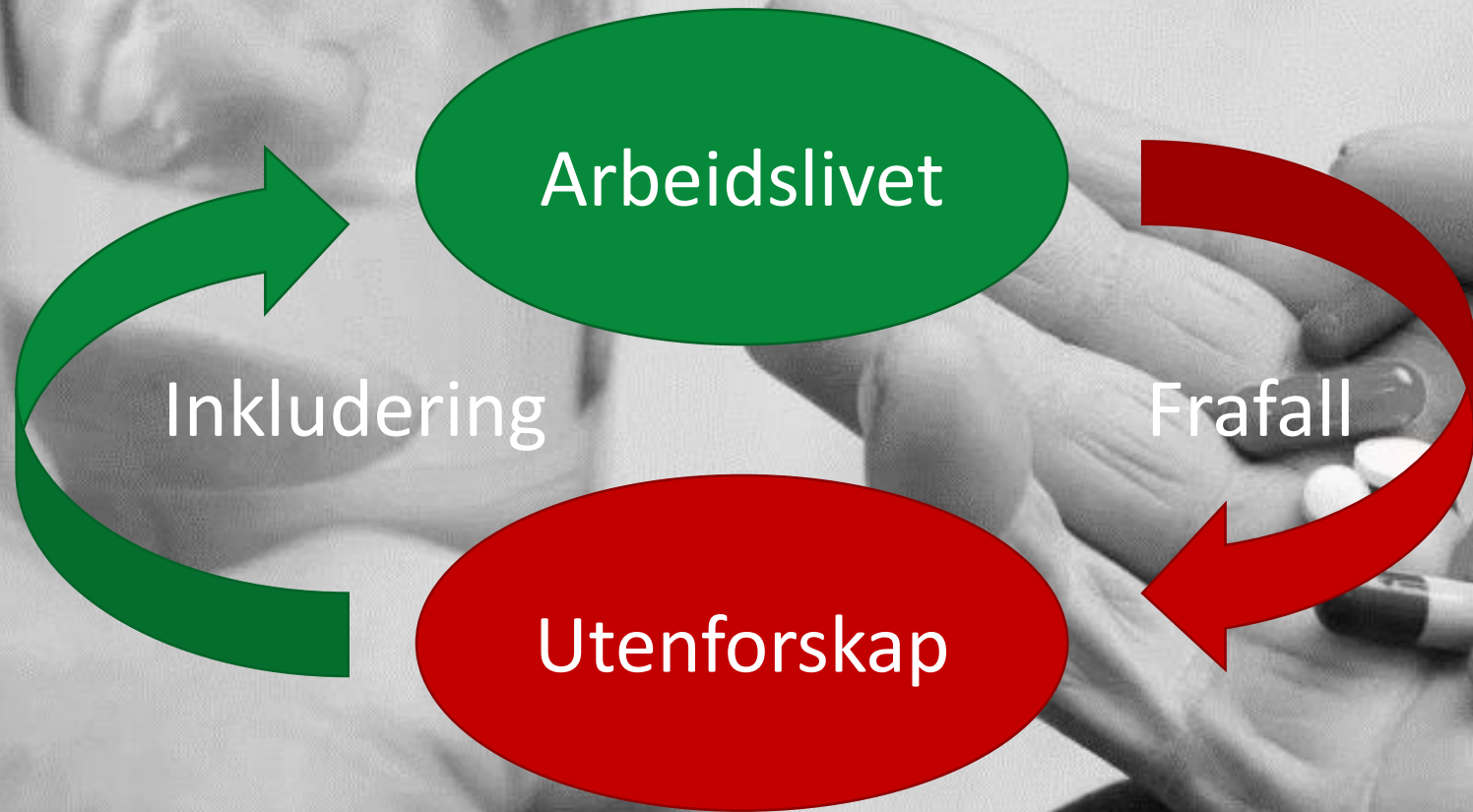
Muligheter

- Ledighetsnivå
- Lønnsnivå
- Bedriftenes situasjon og behov
- Lærlingeplasser
- Deltidsstillinger

Det er kun *tverrsektorielt samarbeid* som kan redusere eller fjerne disse hindringene...

Et velfungerende arbeidsliv, og økt arbeidsdeltakelse, fordrer at man fokuserer på to strømmer...

Mange på utsiden av arbeidslivet vårt opplever stor avstand til de kravene arbeidsgiverne setter...

Krav til:

- Utdanning
- Ferdigheter
- Språk
- Helse
- mm

Gap mellom tilbud og etterspørsel

Mange på utsiden av arbeidslivet vårt opplever stor avstand til de kravene arbeidsgiverne setter...

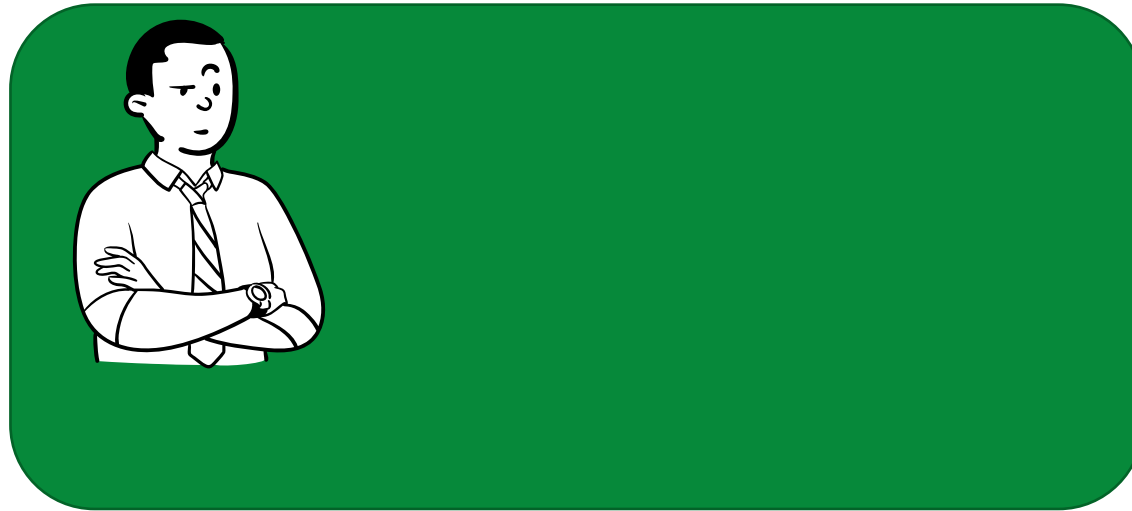
Krav til:

- Utdanning
- Ferdigheter
- Språk
- Helse
- mm

Svaret har vært kvalifisering gjennom tiltak og virkemidler

Mange på utsiden av arbeidslivet vårt opplever stor avstand til de kravene arbeidsgiverne setter...

Krav til:

- Utdanning
- Ferdigheter
- Språk
- Helse
- mm

Men kan ikke arbeidsgiverne også senke kravene, øke opplæringen, osv?

Arbeid er helt sentralt i
å **motvirke fattigdom**

48%

*av husstander
uten noen i
arbeid lever i
fattigdom...*

6%

*av husstander
med en i
arbeid lever i
fattigdom...*

Problemene må løses for å håndtere utfordringen...

Flere inn:

- Føde flere barn
- Innvandrere
- Tilflytting

Ta vare på de vi har:

- Oppvekstvilkår
- Fullføre utdanning
- Lærlingeplasser
- Norsk-opplæring

Redusere frafall:

- Senke sykefraværet
- Fokus på arbeidsmiljø

Øke inkluderingen:

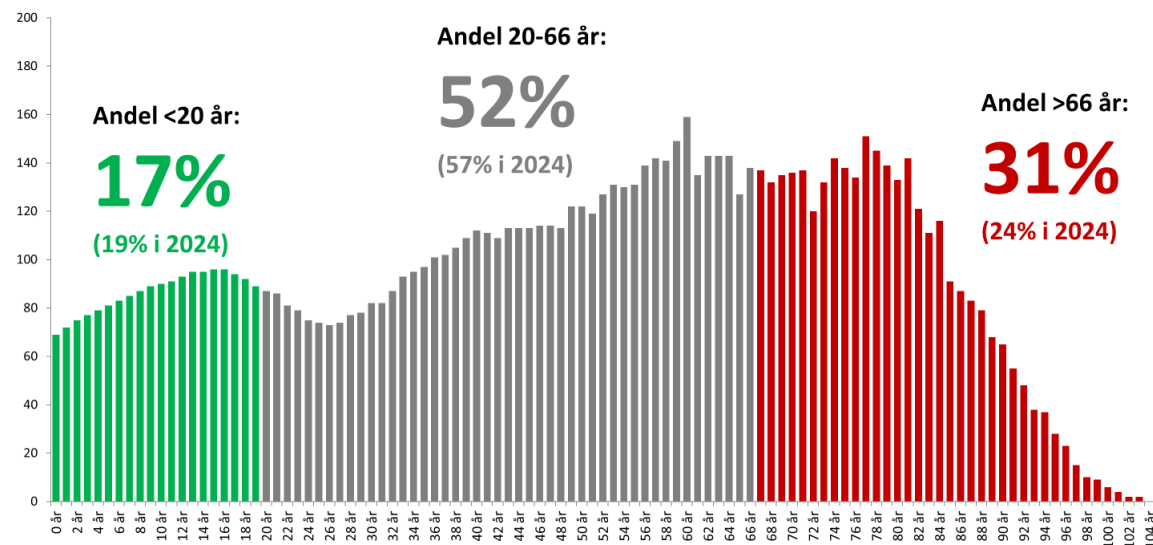
- Mer tverrsektorielt samarbeid
- Mindre diskriminering/senke krav
- Utdanning i tråd med behov
- Mer fleksibelt arbeidsliv

Utnytte dagens arbeidskraft:

- Fra deltid til heltid
- Se på oppgavefordeling

Befolkningen i Kragerø

2050

// NAV

Hovedalternativet i befolkningsfremskrivningen 2024. Kilde: SSB

Kragerø mangler ikke **folk**. Det dere trenger er:

Bedre oppvekstvilkår for barn og unge,
reduisert frafall etter helseutfordringer,
økt inkludering fra utenforskapet, og
utsatt avgangsalder før pensjonering.

